

T. 33, Lwów 1909, Kosmos T. 34, Lwów 1910, Kosmos T. 35, Lwów 1911, Kosmos T. 36, Lwów 1912, Kosmos T. 37, Lwów 1913, Kosmos T. 38, Lwów 1914, Kosmos T. 39, Lwów 1917, Kosmos T. 41.

8) Spostrzeżenia meteorologiczne na połoninie pożyżewskiej w pasmie Czarohorskiem w Karpatach Wschodnich, Lwów 1911, Kosmos T. 36, Lwów 1912, Kosmos T. 37.

9) Opady i temperatura powietrza, Lwów 1913, Sylwan T. 31.

10) Lato 1913 r. pod względem meteorologicznym, Lwów 1913, Rolnik Nr. 40—42.

11) Z powodu przymrozku w dniu 22 maja 1917, Lwów 1917.

12) Spostrzeżenia meteorologiczne, jako podstawa oceny ryzyka przy uprawie roślin, Lwów 1917, Kosmos T. 41.

13) Ulewa w dniu 23 i 24 czerwca 1917 r., Lwów 1917, Rolnik Nr. 26.

14) Przegląd opadów w Galicji z mapami, co miesiąc od stycznia 1914 do sierpnia 1914, Lwów (przerwane z powodu wojny).

15) Rezultaty spostrzeżeń meteorologicznych w Dublanach, publikowane stale od roku 1891 w sprawozdaniach Komisji Fizjograficznej Akademii Umiejętności w Krakowie w rocznikach Biura Hydrograficznego w Wiedniu oraz w rocznikach Wiedeńskiego Instytutu Meteorologicznego.

16) Praca naukowa na prowincji w zakresie obserwacji meteorologicznych, Warszawa 1921, Nauka Polska T. 4.

17) Klimat i czynniki pogody, Warszawa 1921.

18) Przymrozki jesienne i wiosenne, jako zagadnienie rolniczo-meteorologiczne, Warszawa 1924.

R é s u m é.

L'Institut Météorologique, fondé auprès de la Faculté d'Hydrotechnique, comprend la station météorologique se trouvant dans le domaine de l'Ecole Polytechnique, ainsi que les installations destinées aux travaux pratiques des étudiants. L'Institut est dirigé par M. Casimir Szulc, chargé de cours de météorologie.

BOTANIKA. MINERALOGJA. GEOLOGJA. GLEBOZNAWSTWO.

9. Zakład Botaniki ogólnej i Mikrobiologii.

L'Institut de Botanique générale et de Microbiologie.

Wykłady Botaniki i Mikrobiologii w Politechnice mają do spełnienia dwa głównie cele: pierwszy — ogólny, najczęściej uwzględniany przy tworzeniu odpowiednich pracowni, jest danie słuchaczom Wydziału Chemicznego i Inżynierji Wodnej (Meljorantom) zasadniczych podstaw, przygotowując ich do dalszych studjów w dziedzi-

nach, jak dla chemików, Chemji organicznej, biologicznej, fermentacji, technologii przetworów spożywczych, technologii ogólnej, węglowodanów i t. p. W tych dziedzinach znajomość budowy, czynności i pochodzenia roślin jest rzeczą bardzo ważną i bez tych wiadomości, najprostsze niekiedy zagadnienia muszą pozostać nierozwiązanymi, bowiem chemik, na zasadzie czysto chemicznych metod badania, odpowiedzieć nie jest w stanie, mikroskop i reakcje mikrochemiczne są tu niekiedy najwyższą instancją rozstrzygającą. Analogicznie niezbędną jest znajomość botaniki dla słuchaczy Meljoracji, ułatwia ona orjentowanie się w terenie, sam bowiem wygląd i rodzaj roślin, porastających przestrzenie mające ulegć zmeljorowaniu, może dać wskazówki o rodzaju, potrzebie lub zbędności powyższych zabiegów.

Oprócz zaznajomienia słuchaczy z zasadami botaniki ogólnej i mikrobiologii, pozostaje do spełnienia jeszcze jedno zadanie, u nas dotychczas uwzględniane niedostatecznie, mające jednak dla techniki bardzo ważne znaczenie, mianowicie zapoznanie słuchaczy Wydziału Chemicznego z produktami świata roślinnego użytkowanymi technicznie, czyli z t. zw. botaniką technologiczną. Liczba produktów mineralnych i organicznych, które w przemyśle chemicznym zastosowanie znajdują, jest obecnie nadzwyczaj dużą, możliwie dokładna znajomość tych ciał jest celem technologii ogólnej, organicznej i nieorganicznej; produkty jednak świata roślinnego, co do ilości, różnorodności i rozmaitego ich zastosowania w przemyśle przynoszą produkty, otrzymywane ze świata zwierzęcego i mineralnego; dlatego to potrzeba specjalnych wykładów botaniki technologicznej zdaje się nie ulegać najmniejszej wątpliwości. Dotychczas dziedziną tą była uwzględniana w wykładach technologii organicznej, tu jednak musi być siłą rzeczy traktowaną bardzo pobieżnie. Profesor Technologji ogólnej w wykładach swoich nie może i zwykle nie uwzględnia metod i zagadnień botanicznych, dlań główną rolę odgrywa techniczna strona jego dziedziny naukowej, tak iż głębszego wniknięcia w morfologję i mikrochemję produktów roślinnych z jego strony należy oczekiwać w wyjątkowych tylko razach. Najlepiej świadczą o wielkiem znaczeniu botaniki technologicznej wykłady wygłaszane w politechnikach niemieckich i dawnej Austrii, specjalnie poświęcone temu przedmiotowi.

Zakład Botaniki ogólnej i Mikrobiologii, powstając przy uruchomieniu Politechniki Warszawskiej, musiał zacząć się organizować od początku, lokal bowiem, w którym dawniej mieścił się Zakład Botaniczny, wraz z urządzeniami specjalnie przystosowanymi na pra-

cownię, zajął w nowo otwierającej się Politechnice Zakład Gleboznawczy. Botanika otrzymała pomieszczenie, złożone początkowo z dwóch pokoi, w gmachu chemji. Z pomocy i przyrządów naukowych pozostało zaledwie: dwa komplety tablic, kilka modeli kwiatów, nasion, komplet modeli grzybów, dwa termostaty, chłodnica oraz dwanaście mikroskopów firmy Reichert z optyką zdekompletowaną. Z Biblioteki dawnego Zakładu nie absolutnie nie pozostało.

Do marca 1919 r. odbywały się tylko wykłady z botaniki ogólnej; brak pomieszczenia, stołów, taboretów uniemożliwiał bowiem prowadzenie ćwiczeń mikroskopowych w najskromniejszych nawet rozmiarach. Rok 1919 jest okresem od którego to działalność pracowni botanicznej na mniej więcej normalne wkroczyła tory. W kwietniu 1919 r. do dwóch pokoi, w których mieścił się Zakład Botaniki, Wydział dodał, dzięki staraniom dr. S. Dziubałtowskiego, jeszcze dwa sąsiadujące pokoje, które dotychczas służyły za skład modeli. W pokoju największym urządzono salę ćwiczeń anatomicznych i mikrobiologicznych. Z pozostałych trzech pokoi, w jednym mieści się gabinet i pracownia kierownika, w drugim pracownia asystenta, ostatni przeznaczono na pracownię fizjologiczno-mikrobiologiczną.

Do 1925 r. Zakład nabył kilkanaście mikroskopów, stereoaufsatz, kompletuje optykę, szkło, barwniki i chemikalja, zakupuje szereg podręczników i prenumeruje trzy czasopisma botaniczne. Z reewakuacji pracownia otrzymuje w 1924 r. dwa możliwe do użytku mikroskopy firmy Leiz'a wraz z optyką, dwie wagi, z których jedna w zupełnie dobrym stanie, oraz dwie suszarki.

W roku 1925 sytuacja Zakładu Botanicznego staje się krytyczną, na skutek bowiem cofnięcia przez Ministerstwo dotacji, Zakład został pozbawiony środków na najkonieczniejsze nawet inwestycje. W obecnej przeto chwili przed docenturą botaniki zamknęła się nie tylko nadzieja dalszego rozwoju i przekształcenia jej na istniejącą kiedyś pełną katedrę, lecz wprost pozbawioną ona została możliwości zadość uczynienia potrzebom pedagogicznym Wydziałów Chemicznego i Inżynierji Wodnej.

Do marca 1919 r. docentem i kierownikiem pracowni był dr. E. Malinowski — genetyk, obecnie profesor Szkoły Głównej Gospodarstwa Wiejskiego i kierownik Zakładu Genetyki i Hodowli roślin. Po ustąpieniu prof. E. Malinowskiego został mianowany docentem dr. S. Dziubałtowski, który po trzech latach pracy opuszcza Politechnikę w październiku 1922 r., będąc powołany na stanowisko profesora Botaniki ogólnej w Szkole Głównej Gosp. Wiejskiego. Na

miejsce prof. dr. S. Dziubałtowskiego, Wydział Inż. Wodnej mianował docentem dr. F. Skupieńskiego, st. asystenta przy Katedrze Botaniki ogólnej Uniwersytetu Warszawskiego.

Dr. Franciszek Skupieński otrzymał wykształcenie przyrodnicze na Wydziale Nauk Ścisłych (Sciences) Uniwersytetu Paryskiego; od czasu objęcia docentury ogłosił dwie prace z dziedziny mikrobiologii, które ukazały się: jedna w XLVII tomie Kosmosu p. t. Z biologii śluzowców, druga zaś w Biuletynach Akademii Umiejętności w Krakowie (1924 r.) p. t. Nowe gatunki śluzowców. *Physarum polonicum* et *Matruchotiella splendida*.

R é s u m é.

L'Institut de Botanique Générale et de Microbiologie est destiné aux travaux des étudiants de la Faculté d'Hydrotechnique, qui se spécialisent dans la direction des améliorations agricoles ainsi que des étudiants de la Faculté de Chimie. L'Institut est dirigé par le dr. F. Skupieński, chargé de cours.

10. Zakłady Mineralogiczny i Geologiczny.

Les Instituts de Minéralogie et de Géologie.

Wykłady mineralogii i geologii odbywały się po otwarciu Politechniki Warszawskiej w r. ak. 1915/16 na Wydziałach Inżynierji Budowlanej i Inżynierji Rolnej. Mineralogję wykładał St. J. Thugutt, geologję — J. Lewiński, obecnie profesorowie Uniwersytetu Warszawskiego. Prof. Thugutt z pomocą p. St. Małkowskiego zajął się zabezpieczeniem i uporządkowaniem resztek instrumentarjum Zakładu Mineralogicznego, pozostałych po ustąpieniu Rosjan.

W r. ak. 1917/18 objął wykłady mineralogii i geologii w charakterze zastępcy profesora Br. Rydzewski, dziś profesor Uniwersytetu Stefana Batorego w Wilnie. Został on w gmachu głównym Politechniki lokal w suterenie, gdzie obecnie mieści się pracownia mineralogiczno-chemiczna, ciemnia i pokój preparatora, oraz salę muzeum geologicznego (obecnie podzieloną i przerobioną na dziekanaty Miernictwa i Chemji i Muzeum Drogowe). Reszta obecnego lokalu była zajęta przez Niemców na szpital wojskowy. Sala muzealna była zaphana szafami, gablotami i zawałona bezładnie okazami. Wykłady odbywały się w obecnym gmachu architektury przy ul. Koszykowej, tam też zaczął prof. Rydzewski gromadzić i porządkować okazy do ćwiczeń. Po wyjściu Niemców prof. Rydzewski zajął

na potrzeby mineralogii i geologii obecny lokal Zakładu, urządził salę ćwiczeń, pokój asystencki, gabinet profesora i zapoczątkował ustawienie muzeum i inwentaryzację biblioteki geologicznej (600 tomów) wraz z asystentem p. A. Mazurkiem. W istniejącej dotychczas sali muzealnej miały się mieścić mineralogja i petrografja, w skasowanej — geologja ogólna i historyczna.

W r. akad. 1919/20 objął wykłady mineralogii na Wydz. Chemii narazie w charakterze wykładającego T. J. Woyno, wówczas profesor Szkoły Głównej Gospodarstwa Wiejskiego. Po powołaniu w r. 1920 prof. Rydzewskiego do Wilna T. J. Woyno objął i wykłady geologii na Wydziałach Inżynierji Lądowej i Wodnej, zostaje jednocześnie profesorem Wydziału Chemii Politechniki. Z pomocą asystenta p. Cz. Jaksy-Bykowskiego został zestawiony zbiór wykładowy mineralogiczny; p. A. Dylewska zajęła się zestawieniem zbioru do geologii ogólnej i likwidacją zbioru do geologii historycznej. Pożatem z p. E. Zaniewską i p. E. Dąbskim zainwentaryzowano książki mineralogiczne (razem z broszurami 650 tytułów), sporządzając katalog kartkowy, spisano i doprowadzono do porządku przyrządy i wreszcie spisano okazy mineralogiczne i petrograficzne. Porównanie i sprawdzenie okazów stanowiło częstokroć bardzo zmuśną pracę, gdyż etykiety były poczęści zagubione lub pomyłone.

Z przyrządów ocalały po ewakuacji: duży goniometr teodolitowy Goldschmidta, goniometr teodolitowy Czapskiego, goniometr jednokołowy Fuessa model II, 9 goniometrów prostej konstrukcji do ćwiczeń studenckich, sklerometr, stary zdekompletowany mikroskop i części przyrządów do mikroprojekcji, waga analityczna Sartoriusa. Zbiory muzealne były, jak się okazało, przeważnie kupne. Udało się dobrać zbiór skał firmy F. Krantza w liczbie 1000 okazów, drugi z preparatami mikroskopowymi, wynoszący 326 okazów, zbiór skał osadowych i metamorficznych (370 okazów) i szereg zbiorów petrograficznych lokalnych. Mineralów różnego pochodzenia było około 2000 sztuk. Ze słynnego zbioru dr. T. Chałubińskiego nie zdołali Rosjanie wywieść $\frac{1}{4}$ jego części t. j. około ośmiuset okazów.

Przekazano Państwowemu Instytutowi Geologicznemu całość kształt zbiorów Sobolewa i Rehbindera, zawierających okazy krajo-we; Akademji Górniczej w Krakowie — skały i minerały złóż kruszcowych, Uniwersytetowi Stefana Batorego — jeden ze zbiorów petrograficznych i zbiór paleontologiczny.

Z innych pomocy naukowych, odziedziczonych po b. Politechnice rosyjskiej, zasługują na uwagę modele geologiczne („reliefy”), przeważnie roboty prof. Alb. Heima w Zurychu. Muzeum posiada

słynny model góry Säntis w skali 1:2.500, model okolic Montier w Jurze szwajcarskiej (1:10.000) i kilka modeli do geologii ogólnej jak wyspa wulkaniczna, potok górski, lodowiec i t. d. Pozostało również sporo przezroczy, których przedmiot jednak niezawsze udało się ustalić.

W Zakładzie prowadzone są: 1) ćwiczenia mineralogiczne, polegające na oznaczaniu symetrii modeli krystalograficznych i określaniu makroskopowem minerałów, — dla studentów Wydziału Chemji, 2) ćwiczenia z makroskopowego oznaczania skał — dla studentów Wydziałów Inżynierji Lądowej i Wodnej oraz Mierniczego, 3) ćwiczenia goniometryczne dla studentów Wydziału Chemji (grupami). Prócz tego pracują w Zakładach studenci, przygotowujący się do egzaminu; Zakład otwarty jest codziennie od g. 8 — 13, a dla dyplomantów Wydziału Chemji i południu 15—18.

Ćwiczenia odrabiało
(nombre des étudiants participant aux exercices)

	1919/20		1920/21		1921/22		1922/23		1923/24		1924/25	
	z	l	z	l	z	l	z	l	z	l	z	l
Stud. Wydz. Chemji Fac. de Chimie	41	27	122	128	210	193	111	116	77	70	102	92
Stud. Wydz. Inż. Ląd. Fac. des ponts et chaussées		—	93	—	337			—	119	—	123	—
Stud. Wydz. Inż. Wodn. Fac. d'Hydrotechnique							190	—	26	—	54	—
Stud. Wydz. Miernicz. Fac. de Géodesie								—	29	—	41	—

Egzaminów zdało od r. ak. 1918/19 do końca r. ak. 1924/25:

(Nombre des examens pendant les derniers 7 ans)

Studentów Wydziału Chemji	479
„ „ Inż. Ląd.	656
„ „ Inż. Wodnej	169
„ „ Mierniczego	57
„ „ Architektury	17

Dla studentów Uniwersytetu, specjalizujących się z mineralogji lub geologii odbywały się ponadto ćwiczenia z przedmiotów specjalnych jak krystalografja, fizjografja minerałów skałotwórczych i skał i t. p.

W lecie r. 1924 Zakład Mineralogiczny otrzymał z Rosji z pozwotem 7 mikroskopów polaryzacyjnych studenckich, kilkanaście drobniejszych przyrządów i nieco preparatów mikroskopowych, część wywiezionych okazów ze zbioru Chałubińskiego i ponadto z podziału reewakuowanej platyny przypadło na Zakład 150 gramów. Bogate ongi instrumentarium Zakładu Geologicznego nie zostało zwrócone zupełnie.

Na specjalną wzmiankę zasługują smutne losy zbioru Chałubińskiego, który ongi słynął na świat cały. Zwrócono nam obecnie 1185 okazów, co razem z niewywiezionymi wynosi 2004 okazy. Stan samych okazów zwróconych był naogół zadawalniający, natomiast najcenniejszych okazów nie zwrócono wcale, a ponadto w barbarzyński sposób obniżono wartość naukową zbioru. Oryginalne, a tak cenne dla nas etykiety Chałubińskiego z jego własnoręcznie odnotowanymi spostrzeżeniami zostały zniszczone przez bolszewików, zniszczono również rosyjskie etykiety z b. politechniki warszawskiej. O poziomie naukowym nowych etykiet świadczą takie próbki jak np. umieszczenie węgierskiej miejscowości Marmaros w... Azji Mniejszej, zaopatrzenie sporego meteorytu (niestety teraz już nieznanego pochodzenia!) w etykietę z napisem „arsen“, jak oznaczanie różnych miejscowości w alpach berneńskich prosto nazwą „Bern“ i t. d. Dużo zmuśnej pracy porównawczej będzie trzeba włożyć, aby odrobić część tych bezmyślnych przekroczeń.

Z inwestycyj lat ostatnich wymienić należy dwa mikroskopy polaryzacyjne, przyrząd do mierzenia kąta osi optycznych Wülfinga, lupę binokularową Zeissa, stolik teodolitowy Fedorowa, mały reflektometr, przyrząd do szlifowania preparatów optycznych Wülfinga. W miarę możliwości zostały uzupełnione braki biblioteki mineralogicznej i geologicznej, do których zakupiono od r. 1922 ogółem 56 tomów.

Tadeusz Jerzy Woyno urodzony w r. 1884 w Warszawie. Ukończył Vte gimn. klasyczne w Warszawie w r. 1902 i wstąpił na Wydział Matematyczno-Przyrodniczy Uniw. Warszawskiego. W r. 1904/5 pracował w pracowni krystalograficznej G. Wulffa. Po strajku szkolnym w r. 1905 wstąpił na Uniwersytet w Zurychu, który ukończył na wiosnę 1911 r. ze stopniem doktora filozofii. Praca doktorska z petrografii, wykonana pod kierunkiem prof. U. Grubenamanna, została odznaczona. Geologię studiował u Alb. Heima.

Po zdaniu doktoratu został asystentem Zakładu Mineralogicznego Uniwersytetu w Heidelbergu (prof. E. A. Wülfing). W r. 1913 powrócił do Politechniki w Zurychu na stanowisko asystenta i kustosa Zakładu Mineralogicznego. W r. 1919 powołany na Katedrę Mineralogii, Geologii i Gleboznawstwa do Szkoły Głównej Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie. W r. 1919/20 wykłada mineralogię na Wydziale Chemii Politechniki Warszawskiej, w r. 1920 zostaje powołany do Politech-

niki na stanowisko profesora nadzwyczajnego mineralogii. Od r. 1920/21 wykłada na Politechnice i geologję, na Uniwersytecie Warszawskim — krystalografję i pokrewne przedmioty specjalne. Był dziekanem Wydziału Chemji w r. 1922/23/24.

Jest członkiem Komisji Fizjograficznej Akademji Umiejętności, członkiem Okręgowej Rady Muzealnej, Rady Krajoznawczej, członkiem korespondentem Kasy im. dra Józefa Mianowskiego, Tow. Przyrodników im. Kopernika, Polskiego Tow. Chemicznego, Szwajcarskiego Tow. Przyrodniczego.

R é s u m é.

L'origine des Instituts de Minéralogie et de Géologie de l'Ecole Polytechnique à Varsovie dans leur état actuel est due aux soins de mm. St. T. Thugutt (1915/16), J. Lewiński (1915/16) et Br. Rydzewski (1917/18—1919/20). Ces travaux ont été commencés encore durant l'occupation allemande. Il s'agissait en premier lieu de rassembler les instruments et les collections laissées par les Russes pendant la prise de Varsovie. M. Rydzewski installa les Instituts après la retraite des Allemands en 1918 dans les salles qu'ils occupent à présent. Il a mis en ordre la bibliothèque géologique et inaugura le musée. Nommé professeur à l'université de Stefan Batory à Vilno il a cédé sa place à T. J. Woyno. Les Instituts occupent dans le bâtiment central de l'Ecole un petit musée, une salle pour les étudiants, 2 chambres pour travaux chimiques, une chambre sombre pour les travaux d'optique, chambre de professeur et d'assistants. L'arrangement des collections au musée est en train, les collections de cours sont prêtes. Un grand nombre des étudiants (voir la statistique du texte polonais) prend part aux exercices de minéralogie et pétrographie et a subi les examens. Les bibliothèques contiennent environs 1300 volumes. On a pu acheter dernièrement les instruments indispensables pour compléter ce qui était resté de l'ancienne Ecole Polytechnique russe, ainsi qu'il est devenu possible aux étudiants de la Faculté de Chimie de commencer leurs travaux du diplôme.

---

11. Zakład Gleboznawczy.

L'Institut de la Science du Sol.

Znaczenie gleboznawstwa w całokształcie nauk, objętych programem Wydziału Inżynierji Wodnej, jest zrozumiałe samo przez się i nader jasne, niepodobna bowiem meljorować gleb bez znajomości i uwzględnienia rodzajów, własności i wartości oraz cech cha-

rakterystycznych indywidualnych typów gleb, występujących na danym terytorjum. Trudnem, a nawet niepodobnem jest świadome i rozumne wykonywanie celowych robót wodnych bez gruntownego zdania sobie sprawy z natury przyrodzonej utworów, na których i w których prace te są prowadzone. Tylko gleboznawstwo jest w stanie dostarczyć inżynierowi wodnemu danych, charakteryzujących warunki naturalne terenów, będących polem jego pracy. Nie mniej i miernik musi znać warunki naturalne naziomu, styka się bowiem jedynie z „pedosferą“, nie mówiąc już o zagadnieniach specjalnych, wchodzących np. w zakres wykonania i planowania rozumnie pomyślanej i przeprowadzonej reformy rolnej i t. p., gdzie prócz pomiarów trzeba mieć głęboką znajomość gleb.

Wykłady Gleboznawstwa (4 godz. wykładu + 2 godz. ćwiczeń tygodniowo w semestrze letnim. NB jestto wobec rozrostu tej nauki w czasach ostatnich stanowczo zamało) w Politechnice Warszawskiej rozpoczął w r. 1919 na Wydziale Inżynierji Wodnej, zaś od r. 1923 i na Wydziale Mierniczym (łączne wykłady — co właściwie jest nieracjonalne, bo miernicy powinni mieć kurs nieco inaczej prowadzony aniżeli to się robi dla meljoratorów) i prowadzi je dotychczas Sławomir Miklaszewski, który zarazem jest i kierownikiem Zakładu Gleboznawczego, mieszczącego się w gmachu głównym obok audytorjum XII.

Sławomir Andrzej Miklaszewski (syn Jana i Celiny z Brzozowskich), po otrzymaniu matury w 3 gimnazjum filologicznem w Warszawie, wstąpił w r. 1895 na Oddział Przyrodniczy Wydziału Fizyko-Matematycznego Uniwersytetu Warszawskiego, który ukończył w r. 1899 ze stopniem kandydata nauk przyrodniczych po przedstawieniu rozprawy pod tytułem: „Działanie cynku-etylu na chlorek nitrozylu“ oraz „Badanie produktów utlenienia beta-propyl-heksylhydroksylaminu“ (w języku rosyjskim). Mianowany od 1 października 1899 r. starszym asystentem przy Katedrze Chemji Rolniczej u prof. dr. Emila Godlewskiego (Sen.) w Uniwers. Jagiell. w Krakowie pozostawał na tem stanowisku przez lat dwa. Powołany w r. 1901 przez ówczesną Sekcję Rolną do założenia i prowadzenia Pracowni Gleboznawczej w Warszawie, po dokonanej organizacji na jesieni w r. 1901, oficjalnie ją otworzył od 1/I 1902 roku przy Muzeum Przemysłu i Rolnictwa z ramienia Komisji Gleboznawczej ówczesnej Sekcji Rolnej. W tymże roku 1902, znając już uprzednio gleboznawstwo rosyjskie, od wiosny do jesieni zapoznaje się na miejscu z glebami francuskimi i niemieckimi. Po powrocie rozpoczyna intensywną pracę zbadania gleb całego terytorjum Polski. Z chwilą powstania Centralnego Towarzystwa Rolniczego w Warszawie w r. 1906 Pracownia Gleboznawcza staje się własnością Sekcji Gleboznawczej C. T. R., której Miklaszewski staje się sekretarzem (obecnie zaś jest jej przewodniczącym). Pracownia ta w r. 1919 została przeniesiona do gmachu Politechniki Warszawskiej, gdzie swemi przyrządami i zbiorami zasila Zakład Gleboznawczy. W r. 1906 na wystawie rolniczej w Ciechanowie przedstawia barwną mapę gleboznawczą tego powiatu w skali 1:75.000, w r. 1907 z zasiłkiem Kasy im.

dr. J. Mianowskiego wydaje pierwszą barwną mapę gleboznawczą (przeglądową) Królestwa Polskiego w skali 1:1.500.000. Jest to pierwsza i dotychczas (poza Polską) jedyna na świecie mapa gleboznawcza, w tak dużej skali obejmująca większą jednostkę terytorjalną. Roku 1908 t. j. z chwilą powstania Towarz. Naukowego Warszawskiego zostaje członkiem czynnym rzeczywistym oraz członkiem pierwszego Zarządu, piastując tę godność w ciągu lat 6-ciu. W r. 1909 na wystawie rolniczej w Częstochowie otrzymuje dyplom uznania (najwyższą nagrodę) w dziale naukowym za profile gleb polskich oraz całokształt działalności Pracowni Gleboznawczej. Tegoż r. 1909 uczestniczy w I-ym międzynarodowym Zjeździe Gleboznawców w Budapeszcie, gdzie przedstawił „Mapę Gleboznawczą Królestwa Polskiego“, poczem w dłuższych ekskursjach bada gleby Węgier. Tegoż roku na jesieni udał się na badania gleb klimatu suchego, pustynnego i stepowego do Sahary, zapoznając się w przejeździe kolejno z glebami: Włoch, Tunezji, Konstantyny, Algierji, znacznego obszaru Sahary, Oranu, Hiszpanji, Francji południowej i Włoch północnych w drodze powrotnej wiosną r. 1910. Tegoż roku w sierpniu brał udział w II-im międzynarodowym Zjeździe Gleboznawców w Stockholmie, gdzie wygłosił referat pod tyt.: „Les types des sols et leurs importances“, a także zapoznał się z glebami Skandynawji. W r. 1913 zakłada przy Tow. Nauk. Warsz.: „Biuro Atlasu Gleboznawczego“, a w r. 1914 organizuje wykreślanie (przy pomocy swych uczniów w liczbie 20) mapy gleboznawczej (w skali 1:200.000) odcinka Lublin. Wojna przerywa te badania i uniemożliwia badania gleboznawcze na szerszą skalę. Ona też kładzie kres świeżo zorganizowanej z jego współudziałem Centralnej Stacji Rolniczej w Warszawie. Działalność gleboznawczą pedagogiczną Śl. M. rozwija od r. 1905, wykładając kolejno i współcześnie: w szkole Rontalera na Wydziale Agronomicznym, zaś od r. 1906 do 1919 na Wydziale Rolniczym T. K. N. (obecnie Szkoły Głównej G. W.). Wykładał też gleboznawstwo od r. 1911 do 1922 w Wyższej Szkole Ogrodniczej. W r. 1916 wraz z innymi zabiega o uzyskanie od rządu austriackiego (okupantów) Puław dla stworzenia tam Instytutu Naukowego Gosp. Wiejsk. i przewodniczy na posiedzeniach przy opracowywaniu planu. Zaproszony w r. 1917 do Działu Gleboznawstwa w Puławach, godności tej nie przyjął. W r. 1919 objął wykłady gleboznawstwa w Politechnice Warszawskiej, tam też zorganizował Zakład, który pozostaje pod jego kierownictwem. W latach 1919 — 1922 objechał kilkadziesiąt powiatów, jako przewodniczącą Komisji społeczno-sejmowo-rządowej do wyboru majątków na cele kultury rolniczej z uwzględnieniem warunków glebowych. W r. 1922 brał udział, już jako oficjalny przedstawiciel Polski i delegat Minist. Roln. w III-im międzynarodowym Zjeździe Gleboznawców w Pradze, gdzie na życzenie uczestników wygłosił referat: „Zur Frage der Rendzina-Böden“. W r. 1924 był uczestnikiem IV-go międzynarodowego Kongresu Gleboznawczego w Rzymie (jako oficjalny przedstawiciel Polski i delegat Minist. Roln., Politechniki Warszawskiej, Towarz. Nauk. Warszawskiego i Wydziału Dośw. Nauk C. T. R.), na którym wygłosił kilka referatów z zakresu klasyfikacji gleb i ich kartografji. Jest członkiem Komitetu międzynarodowego Tow. Gleboznawczego (Association Internationale de la Science du Sol), którego jest członkiem założycielem; członkiem kilku komisji specjalnych, a głównie IV-ej: „Nomenklatury i klasyfikacji gleb“ oraz V-ej: „Kartografji gleb“. Został wybrany i powołany na członka: „Międzynarodowego Komitetu (złożonego z 8-miu członków) Mapy Gleboznawczej Europy“. Jest członkiem założycielem Warszawskiego Tow. Politechnicznego; członkiem Kuratorjum Instytutu Naukowego Gosp. Wiejsk. w Puławach;

członkiem Zarządu Tow. Naukowego Warszawskiego ponownie (od r. 1922), członkiem Zarządu Wydziału Dośw. Naukowego C. T. R. od chwili jego powstania. Jest jednym z organizatorów i członkiem Zarządu Związku Roln. Zakład. Dośw. Rzeczypospolitej Polskiej. Jest przewodniczącym Sekcji Gleboznawczej, a także Komisji Wydawniczej C. T. R. Od grudnia r. 1924 organizuje Dział Gleboznawstwa (zbiory) przy Muzeum Przemysłu i Rolnictwa. Przez cały przeciąg czasu od r. 1901 popularyzuje naukę o glebie w licznych odczytach, pogadankach i wycieczkach na terenie Polski. Obecnie bada programowo ziemię Wileńską (7 powiatów).

- Część prac gleboznawczych Sławomira Miklaszewskiego ogłoszona drukiem:
- r. 1903. 1) Sposoby brania prób ziemi do badań w pracowni i Badanie ziemi. Prace Delegacji Doświadcz. przy Sekcji Rolnej w Warszawie.
  - „ 2) Sprawozdanie z wycieczki gleboznawczej do Francji i Niemiec. Prace Sekcji Rolnej w II półroczu r. 1902.
  - „ 3) Rozbiory mechaniczne i chemiczne gleb Chojnowskich w pow. Przasnyskim gub. plockiej. Chemik Polski Rok III, Nr. 48.
  - r. 1904. 4) Sprawozdanie z „Ziemi Karmicielki“ Edm. Jankowskiego i ocena krytyczna. Gazeta Rolnicza. Rok. XLIV, Nr. 2.
  - „ 5) Praktyczne zmiany w przyrządzie do szlamowania metodą Schönego. Chemik Polski. Rok IV, Nr. 3.
  - „ 6) Nowa metoda analizy gleb wapiennych. Chemik Polski. Rok IV, Nr. 13 i Nr. 17.
  - „ 7) Rozbiory mechaniczne gleb Opinogórskich w pow. Ciechanowskim gub. plockiej. Pam. Fizjogr. T. XVIII. Dział II.
  - „ 8) Gleby typowe gub. Kieleckiej Pam. Fizjogr. T. XVIII. Dział II.
  - r. 1905. 9) Przyczynek do oceny analiz chemicznych gleby. Chemik Polski. Rok V. Nr. 44.
  - r. 1906. 10) Gleby Ziemi Polskich. Z profilami gleb i licznymi tablicami składu mechanicznego. Przegląd rolniczy, kwartał III i IV.
  - r. 1907. 11) To samo w odbiciu książkowym. Księg. Gebethnera i Wolffa w Warszawie. str. 128+II (wyczerpane).
  - „ 12) Sprawozdanie z podręcznika „Gleboznawstwo“ Sibircewa. Wszechświat. T. XXV, str. 507.
  - „ 13) Gleby powiatu Plockiego. Przyczynek do znajomości gleb Król. Pol. Pam. Fizjogr. T. XIX. Dział II.
  - „ 14) Gleby powiatu Rypińskiego. Pam. Fizjogr. T. XIX. Dział II.
  - „ 15) Gleby gub. Łomżyńskiej (pow. wschodnie). Pam. Fizjogr. T. XIX. Dział II.
  - „ 16) Gleby gub. Suwalskiej. Pam. Fizjogr. T. XIX. Dział II.
  - „ 17) Gleby gub. Kieleckiej. Pam. Fizjogr. T. XIX. Dział II.
  - „ 18) Gleby pow. Błońskiego. Pam. Fizjogr. T. XIX. Dział II.
  - „ 19) Gleby w ordynacji Opinogórskiej pow. Ciechanowskiego gub. Płockiej. Pam. Fizjogr. T. XIX. Dział II.
  - „ 20) Gleby w gub. Piotrkowskiej w pow. Radomskim. Pam. Fizjogr. T. XIX. Dział II.
  - „ 21) Mapa gleboznawcza Królestwa Polskiego. Opracował i wykreślił na podstawie badań własnych w skali 1 : 1.500.000 (wyczerpane) z zaopomogi Kasy im. dr. J. Mianowskiego. Księg. Gebethnera i Wolffa.

- r. 1907. 21a) Carte pédologique du Royaume de Pologne. Varsovie. échelle. 1:1.500.000 (épuisée).
- „ 22) O potrzebie badań gleboznawczych oraz o konieczności wydania mapy gleboznawczej ziem polskich i ustalenia polskiego słownictwa gleboznawczego. Odbitka z Gaz. Roln., str. 24.
- „ 23) idem w Gazecie Rolniczej Nr. Nr. 40, 42 i 43.
- „ 24) idem w skróceniu. Sprawozdanie z posiedzeń naukowych w Sekcjach X Zjazdu lekarzy i przyrodników polskich we Lwowie. Lwów.
- r. 1908. 25) Przyczynek do znajomości gleb pow. Konstantynowskiego gub. Siedleckiej. Sprawozd. Tow. Nauk. Warsz. Rok I, zes. 3.
- „ 25a) Contribution à la connaissance des sols nommés „bielica“ de Konstantynów gouv. Siedlce dans le Royaume de Pologne. Extrait des Comptes Rendus de la Société des Sciences et Lettres à Varsovie. Ann. I, fasc. 3.
- „ 26) Wyniki poszukiwań nad glebami Królestwa Polskiego. I. Mady powiatu słańskie w okolicy Karczewa i Otwocka Wielkiego. Spraw. Tow. Nauk. Warsz., zes. 4.
- „ 26a) Contributions à l'étude des sols du Royaume de Pologne. I. Les „mads“ de la Vistule dans les environs d'Otwock le Grand et de Karczew. Fasc. 4.
- „ 27) II. Lössy w powiecie i guberni Lubelskiej. Spr. Tow. Nauk. Warsz., zes. 4.
- „ 27a) Les Löss dans l'arrondissement de Lublin. Extrait des Comp. Rend. de la Soc. des Sciences et des Lettres à Varsovie. Fasc. 4.
- „ 28) III. Bielice powiatu Rypińskiego. Spr. T. N. W., zes. 4.
- „ 28a) III. Les „bielica's“ dans l'arrondissement de Rypin gouv. Płock. Extr. des C. R. de la Soc. d. S. et d. L. à Varsovie. Fasc. 4.
- „ 29) Studja nad glebami ziem polskich. I. Bielice-Rędzina lodowcowo-jurska oraz otaczające ją bielice nadrzeczne pod Ilżą w gub. Radomskiej Król. Polskie). Spr. T. N. W., zes. 5.
- „ 29a) Etudes sur les sols des terres polonaises. I. Sol calcaire „bielice-Rędzina“ diluvio-jurassique en entourage des „bielica's“ des plateaux près d'Ilża gouv. Radom. Roy. de Pologne. Extrait des C. R. de la Soc. des Sc. et des L. à Varsovie. Fasc. 5.
- „ 30) II. Gleby Ordynacji Opinogórskiej w pow. Ciechanowskim gub. płockiej. Spr. T. N. W., zes. 5.
- „ 30a) Les Sols des environs d'Opinogóra dans l'arrond. Ciechanów. Extr. des C. R. de la Soc. des Sc. et des L. à Varsovie. Fasc. 5.
- „ 31) III. Gleby trzeciorzędowe. A. Rędzina gipsowa z pod Chmielnika w gub. Kieleckiej. Spr. T. N. W., zes. 5.
- „ 31a) III. Les sols tertiaires. A. Le sol gypseux près de Chmielnik gouv. Kielce. C. R. de la Soc. des Sc. et des L. à Varsovie. Fasc. 5.
- „ 32) III. Gleby trzeciorzędowe. B. Gleby piaskowcowe z połoniny Porzyżewskiej pod Howerlą w Karpatach. Spr. T. N. W., zes. 5.
- „ 32a) III. Le sols tertiaires. Les sols gréseux sous les pieds Howerla Carpathes). Comp. Rend. de la Soc. des Sc. et des L. à Varsovie. Fasc. 5.
- „ 33) Materiały do gleboznawstwa ziem polskich. Spr. T. N. W., zes. 7.

- r. 1908. 33a) Matériaux pédologiques des terres polonaises. C. R. de la Soc. d. Sc. et d. L. à Varsovie. Fasc. 7.
- „ 34) Gleby powiatu Janowskiego. Spraw. T. N. W., zesz. 8.
- „ 34a) Les sols de l'arrondissement de Janów. C. R. de la Soc. d. Sc. et de L. à Varsovie. Fasc. 8.
- r. 1909. 35) w imieniu Wrońskiego Stefana. Rozpadanie się w wodzie gruzełków rędziny vel borowiny. Pokaz. Spr. T. N. W., zesz. 1.
- „ 36) Bielica z pod Grójca w gub. Warszawskiej. Spr. T. N. W., zesz. 1.
- „ 36a) „Bielica“ près de Grójec gouv. Varsovie. C. R. de la Soc. d. Sc. et d. L. à Varsovie. Fasc. 1.
- „ 37) Gleby w powiecie Krasnostawskim gub. Lubelskiej. Spr. T. N. W., zesz. 3.
- „ 37a) Les sols de l'arrondissement de Krasnystaw. Extrait des C. R. de la Soc. d. Sc. et d. L. Varsovie. Fasc. 3.
- „ 38) Gleby w powiecie i guberni Siedleckiej. Spr. T. N. W., zesz. 3.
- „ 38a) Les sols de l'arrondissement de Siedlce. C. R. de la Soc. d. Sc. et d. L. à Varsovie. Fasc. 3.
- „ 39) Absorpcja w glebach typowych. I. W. lössach, bielico-lössach i lösso-bielicach. Spr. T. N. W. Rok II, zesz. 4.
- „ 39a) L'absorption dans les sols typiques. I. Dans les löss, dans les „bielico-löss“ et dans les „lösso-bielica's“. C. R. de la Soc. de Sc. Fasc. 4.
- „ 40) Pierwszy międzynarodowy Zjazd Gleboznawców w Budapeszcie. Spr. Tow. Nauk. Warsz. Rok II, zesz. 5.
- „ 41) „Gleba“ (co każdy o glebie wiedzieć powinien). Biblioteka Sekcji Szkolnej C. T. R. Księg. Wende i S-ka (wyczerpane).
- „ 42) W sprawie badań nad morfologią gleby. Spr. T. N. W. Rok II, zesz. 7.
- „ 42a) Sur l'étude de la morphologie du sol. Comp. Rend. de la Soc. des Sc. et des Let. à Varsovie. Fasc. 7.
- „ 43) Gleby typowe w gub. Piotrkowskiej. Spr. T. N. W. Rok II, zesz. 8.
- „ 43a) Les sols typiques dans le gouv. de Piotrków. C. R. de la Soc. d. Sc. et d. Lettr. à Varsovie. Fasc. 8.
- r. 1910. 44) Spis bibliograficzny rozpraw dzieł i artykułów dotyczących gleboznawstwa Ziemi Polskich. Pam. Fizjogr. Tom XX.
- „ 45) Przepalczyńska. Przew. K. i S. Roln. Rok IV, Nr. 21.
- „ 46) Les types des sols et leurs importances. Comp. Rendus de la IIe Conférence Agrogéologique à Stockholm (tylko po franc.).
- „ 47) Drugi międzyn. Zjazd Gleboznawców w Stockholmie (17—25 sierpnia r. 1910). Spraw. Tow. Nauk. Warsz. Rok III, 1910, zesz. 7.
- „ 48) Typ gleby pola doświadczalnego w Starościcach. Spr. T. N. W., zesz. 8.
- „ 48a) Le type du sol du champ d'expériences à Starościce dans l'arrondiss. et gouv. de Lublin. C. Rend. de la Soc. des Sc. et des Lett. à Varsovie. Fasc. 8.
- „ 49) Czarnoziemy Hrubieszowsko-Tomaszowskie w okolicach Dołhobyczowa w gub. Lubelskiej. Spr. Tow. Nauk. Warsz., zesz. 8.
- „ 49a) Les „tschernoziom's“ aux environs de Dołhobyczów gouv. Lublin. C. R. de la Soc. d. Sc. et d. L. Fasc. 8.
- „ 50) Czarnoziem czyli „czarna ziemia“ Sochaczewska w pow. Sochacz. gub. Warszawskiej. Spr. T. N. W. Rok III, zesz. 9.

- r. 1910. 50a) Le „tschernosiom“ ou „terre noire“ de Sochaczew. C. R. de la Soc. des Sc. et des L. Fasc. 9.
- r. 1911. 51) Typ gleby pola doświadczalnego w Mysłakowie pod Łowiczem. Spr. T. N. W. Rok IV, zesz. 5.
- „ 51a) Le type du sol du champ d'expériences à Mysłaków arrond. Łowicz. C. R. de la Soc. d. Sc. et d. L. Fasc. 5.
- „ 52) Bodenkarte des Königreichs Polen. Berlin. Dodatek do „Die Ernährung der Pflanze“ r. 1911, VII, Nr. 23.
- „ 53) Ślady lodowca na górze Ś-to Krzyżkiej. Spr. T. N. W. R. IV, zesz. 8.
- „ 53a) Les Traces du glacier sur la montagne de Ste Croix. C. R. de la Soc. de Sc. et d. L. Fasc. 8.
- „ 54) Gleby w gub. Kowieńskiej. Spr. Tow. N. W. Rok IV, zesz. 9.
- „ 54a) Les sols dans le gouvernement de Kowno. C. R. de la Soc. d. Sc. et d. L. Fasc. 9.
- r. 1912. 55) Rzut oka na rozwój pojęć gleboznawczych. Spr. T. N. W. Rok V, zesz. 1.
- „ 56) Gleba w okolicach Chodcza, w pow. Włocławskim. Spr. T. N. W. Rok V, zesz. 5.
- „ 56a) Le sol dans les environs de Chodecz (lac) dans l'arrond. de Włocławek. C. R. de la Soc. et c. Fasc. 5.
- „ 57) Gleba pola doświadczalnego w Lipnowskim (Głodowa). Spr. T. N. W. Rok V, zesz. 5.
- „ 57a) Le sol du champ d'expériences dans l'arrond. Lipno. C. R. de la Soc. d. Sc. et d. L. Fasc. 5.
- „ 58) Typ gleby pola doświadczalnego w Bieniakoniach, gub. Wileńskiej. Spr. T. N. W. Rok V, zesz. 6.
- „ 58a) Le type du sol du champ. d'expériences à Bieniakonie gouv. Wilno. C. R. de la Soc. d. Sc. et d. L. Fasc. 6.
- „ 59) Gleba pola doświadczalnego w Kisielnicy, w pow. Kolneńskim, gub. Łomżyńskiej. Spr. T. N. W. Rok V, zesz. 6.
- „ 59a) Le sol du champ d'expériences à Kisielnica dans l'arrond. de Kolno, gouv. Łomża. C. R. de la Soc. d. Sc. et d. L. Fasc. 6.
- „ 60) Materiały do znajomości gleb w pow. Mławskim, gub. Płockiej. Spr. T. N. W. Rok V, zesz. 6.
- „ 60a) Matériaux à la connaissance des sols dans l'arrond. Mława, gouv. Płock. C. R. de la Soc. d. Sc. et L. à Vars. Fasc. 6.
- „ 61) Gleba pola doświadczalnego w Pódziszkach, gub. Suwalskiej oraz Czarna ziemia litewska w Szaudyniskach, w pow. Wolkowyskim, gub. Suwalskiej. Spr. T. N. W. Zesz. 7.
- „ 61a) La „terre noire“ de Lithuanie à Szaudyniszki et le sol du Champ d'expériences à Pódziszki dans l'arrond. Wyłkowyszki, gouv. Suwałki. C. R. de la Soc. Scient. de Vars. Fasc. 7.
- „ 62) Gleba pola doświadczalnego w Osięcinach, w pow. Włocławskim, gub. Warszawskiej. Spr. T. N. W. Rok V, zesz. 7.
- „ 62a) Le sol du Champ d'expériences à Osięciny dans l'arrond. Włocławek, gouv. Varsovie. C. R. de la Soc. d. Sc. et d. L. Fasc. 7.
- „ 63) Gleby typowe w gub. Kowieńskiej. Spr. T. N. W., zesz. 9.

- r. 1912. 63a) Les sols typiques dans le gouv. Kowno. C. R. de la Soc. des Sc. et d. L. Fasc. 9.
- „ 64) Bielice nadrzeczne (lössy rzekome) w pow. Nowogródzkim, gub. Mińskiej. Spr. T. N. W., zesz. 9.
- „ 64a) Les „bielica's“ des plateaux (pretendues löss) dans l'arrond. Nowogródek gouv. Mińsk. C. R. de la Soc. d. Sc. et L. Fasc. 9.
- „ 65) Jak badać gleby nasze w polu? Warszawa. Wyd. „Biblioteka Rolnicza“, 9.
- „ 66) Gleby Ziemi Polskich. Wydanie II-gie, znacznie pomnożone i powiększone. Księg. Gebethnera i Wolffa. Str. 240 + 18. (Wyczerpane).
- „ 67) Mapa gleboznawcza Królestwa Polskiego. (14 barwna). Wydanie II-e w skali 1 : 1.500.000. Warszawa. Ks. Gebeth. i Wolffa. (Wyczerpane).
- „ 67a) Carte Pédologique du Royaume de Pologne. (en 14 couleurs). Edition II. (épuisée).
- r. 1913. 68) Gleby w pow. Zamojskim, w gub. Lubelskiej. Spr. T. N. W., zesz. 1.
- „ 68a) Les sols dans l'arrond. de Zamość, gouv. Lublin. C. R. de la Soc. d. Sc. et L. Fasc. 1.
- „ 69) Gleba stacji doświadczalnej ogrodniczej w Morach pod Warszawą. Rok VI, zesz. 2.
- „ 69a) Le sol de la station expérimentale horticole à Mory près Varsovie. C. R. de la Soc. d. Sc. et d. L. Fasc. 2.
- „ 70) Materiały do znajomości gleb Stacji i pól doświadczalnych w Król. Polsk. Rok VI, zesz. 3—4. Spr. T. N. W.
- „ 70a) Matériaux à la connaissance des Sols des Stations et des Champs d'expériences du Royaume de Pologne. C. R. de la Soc. Sc. Fasc. 3—4.
- „ 71) Gleby w pow. Puławskim, gub. Lubelskiej. Spr. T. N. W., zesz. 6.
- „ 71a) Les sols dans l'arrondissement Puławy gouv. Lublin. C. R. de la Soc. d. Sc. et d. L. Fasc. 6.
- „ 72) Gleby z pow. Jędrzejowskiego, Miechowskiego i Pińczowskiego, w gub. Kieleckiej. Spr. T. N. W. Rok VI, zesz. 6.
- „ 72a) Les sols des arrondissements: Jędrzejów, Miechów et Pińczów dans le gouv. Kielce. C. R. de la Soc. de Sc. et de L. Fasc. 6.
- „ 73) Materiały do znajomości gleb Śródo Krzyskich. Spr. T. N. W., zesz. 7.
- „ 73a) Matériaux à la connaissance des sols dans les montagnes de la Śrte Croix. C. R. de la Soc. d. Sc. et d. L. Fasc. 7.
- „ 74) Gleby w okolicach Wielunia, w gub. Kaliskiej. Spr. T. N. W., zesz. 7.
- „ 74a) Les sols dans les environs de Wieluń gouv. Kalisz. C. R. de la Soc. d. Sc. et d. L. Fasc. 7.
- „ 75) Lössy w Sandomierskiem. Spr. T. N. W. Rok VI, zesz. 8.
- „ 75a) Les löss dans l'arrondissement de Sandomierz gouv. Radom. C. R. de la Soc. d. Sc. et d. L. Fasc. 8.
- „ 76) Gleby w okolicach Łęczycy. Spr. T. N. W., zesz. 9.
- „ 76a) Les sols dans les environs de Łęczycza. C. R. de la Soc. d. Sc. et d. L. Fasc. 9.
- „ 77) Gleba pola doświadczalnego stacji Kutnowskiej. Spr. T. N. W., zesz. 9.

- r. 1913. 77a) Le sol du Champ d'expériences de la Station Agricole à Kutno. C. R. de la Soc. d. Sc. et d. L. Fasc. 9.
- „ 78) Gleby z okolic Złotego Potoku. Spr. T. N. W., zes. 9.
- „ 78a) Les sols dans les environs de Złoty Potok. C. R. de la Soc. d. Sc. et L. Fasc. 9.
- r. 1914. 79) Rzut oka na typy gleb w gub. Kowieńskiej. Szkic monograficzny. Str. 95. Wilno. Nakł. Kowieńskiego Tow. Rolniczego.
- „ 80) Przyczynek do sposobu występowania typów gleb na ziemiach polskich. Pam. Fizjogr. Tom XXII z 38 fotogr. 13 × 18.
- r. 1916. 81) Gleba, jej powstanie, rodzaje i własności. Podręcznik Gospodarstwa Wiejskiego (wyd. II), Warszawa. Nakład C. T. R. (wyczerpane).
- r. 1917. 82) W sprawie badań torfów krajowych. Odbitka z „Gaz. Rolniczej“.
- „ 83) Bodenkarte von Polen (farbig 1:2.500.000) w „Handbuch von Polen“. Berlin. (Wyczerpane).
- r. 1920. 84) Jakie gleby należy u nas drenować? „Wiedza Rolnicza“. Warszawa. Księg. „Ostaszewska i Ska“.
- „ 85) Bodenkarte von Polen (farbig) 1:2.500.000. w „Handbuch von Polen“. Berlin. Wydanie II^{te}.
- r. 1921. 86) Sieć Ognisk kultury rolniczej na Ziemiach Polskich. „Wiedza Rolnicza“, tom 3. Warszawa. Księg. „Ostaszewska i Ska“.
- „ 87) Rozpoznawanie gleb w polu na Ziemiach Polskich. Wydanie II^{gie}. „Encyklopedia Gosp. Wiejsk.“, tom 11—12. „Księgarnia Rolnicza“ w Warszawie.
- r. 1922. 88) Powstawanie i kształtowanie się gleby. Str. 176. Warszawa. „Encykl. Gosp. Wiejsk.“, tom 27—30. „Księgarnia Rolnicza“.
- „ 89) Gleba, jako warsztat rolniczy. Akadem. Wykłady Roln. Tom IV. Warszawa, wydawn. Wyd. Dośw. Nauk. C. T. R.
- „ 90) Mapa Gleboznawcza Rzeczypospolitej Polskiej (w 22 barwach) w skali 1:750.000, zrobiona na „Targi Wschodnie“ dla firmy „Buszczyński i Ska“ dla wykazania zależności rozwoju cukrownictwa naszego od natury gleb.
- „ 91) Contribution à la connaissance des sols nommés „Rendzina's“. Comptes Rendus de la Conférence extraordinaire (IIIe internationale) Agropédologique à Prague, 1922. Publié par Státni vyzkumny ustav agropedologický (Institut agropédologique de l'Etat) à Prague II. Karlovo nám. 3. Tchecoslovaquie.
- r. 1923. 92) Mapa gleboznawcza Rzeczyp. Polskiej (w 22 barwach) dla Min. Roln. i D. P. w skali 1:2.500.000.
- r. 1924. 93) Les sols comme individus, dans les „Mémoires sur la nomenclature et la classification des sols“ Nr. 16. Commission IV^{te}. Comité Internationale de Pédologie. Helsingfors.
- „ 94) Nomenclature et la classification des sols. Mémoire relatif à la Pologne (loco citato. ob. Nr 93), Nr 17. Helsingfors.
- „ 95) „Carte Pédologique de la Pologne“. „Gleby Rz. Polskiej“ w skali 1:1.000.000 (w 22 barwach), przedstawiona na IV^{ym} Kongresie Gleboznawczym Międzynarodowym w Rzymie.
- „ 96) „Etat actuel de la Cartographie des sols en Pologne“ w „Memoires sur la Cartographie des sols“. Publié par la Ve commission intern.

- d'Etudes Pédologiques. Edit. de l'Institut géologique de Roumanie. 1924.
- r. 1924. 97) „Rémarques sur les différents systèmes de classifications proposés à la IVe Commission Int. de Pédologie pour pouvoir établir les instructions et la légende de la carte internationale Pédologique resp. de l'Europe en petite échelle“ pour la „Commission Internationale de la Carte agrogéologique“. (loco citato Nr 96).
- „ 98) IV^{ty} Międzynarodowy Kongres Gleboznawczy w Rzymie (w maju r. 1924), str. 44. Odbitka z „Gazety Roln.“ z zesz. 29, 30, 31 i 32.

R é s u m é.

Le cours de la Science du Sol (de Pédologie), introduit à l'Ecole Polytechnique depuis 1919 est enseigné simultanément à la Faculté d'Hydrotechnique (section d'améliorations) ainsi qu'à la Faculté de Géodésie — et comprend: 4 heures d'enseignement et 2 heures de laboratoire par semaine au semestre d'été. L'enseignement est tenu par le M. Sławomir André Miklaszewski, Candidat des Sciences Naturelles de la Faculté Physico-Mathématique à l'Université de Varsovie qui est en même temps directeur de l'Institut Pédologique, formé en 1919 par l'union avec l'ancien Laboratoire Pédologique de la Société Centrale d'Agriculture à Varsovie. Les publications de M. Miklaszewski sont énumérées ci-dessus.

L'Institut Pédologique de l'Ecole Polytechnique est loin d'être suffisamment aménagé; il possède cependant des installations et des appareils qui permettent d'y expérimenter les sols en général. Les collections qui s'y trouvent et qui sont à la disposition des étudiants appartiennent à M. Miklaszewski.

MIERNICTWO. GEODEZJA.

12. Zakład Miernictwa dla Wydziałów Inżynierji Lądowej i Inżynierji Wodnej.

L'Institut de Topographie aux Facultés des Ponts et Chaussées et d'Hydrotechnique.

Zakład powstał w roku akademickim 1916/17. Wobec tego, że po dawnej Politechnice rosyjskiej pozostało na miejscu bardzo niewiele instrumentów, bowiem wszystko, co cenniejsze, zostało wywiezione do Rosji, wypadło kompletować gabinet, zaczynając prawie od początku. Dopiero w roku 1924 udało się wycofać z Rosji